

Hatalmi szóval

VISSZHANG - LXVII. évfolyam, 40. szám, 2023. október 6.

Kenesei István azt írja kitűnő cikkében (*Tilt, tűr, támogat*, *ÉS*, 2023/39., szept. 29.), hogy „hatalmi szóval, tehát kormánydöntéssel tiltották be a gender szakokat is, még a magánegyetemen is”. Így történt. Tanulságos a történeteket részletesebben felidézni.

A dolog úgy kezdődött, hogy Nacsa Lőrinc, még az Ifjúsági Kereszténydemokrata Szövetség (IKSZ) elnökeként 2017. február 17-én nyílt levéllel fordult dr. Mezey Barnához, az ELTE rektorához. Ebben tiltakozott az ellen, hogy az egyetemen bevezetik a gender studies (a társadalmi nemek tudománya) oktatását. „Önök, a vezetőség, úgy döntöttek, hogy a magyar társadalom számára semmilyen haszonnal nem bíró, egy politikai korrektségtől megfojtott, tudománynak álcázott, félrecsúsztott témával szeretnének foglalkozni mesterképzés keretében. Nem gondoljuk, hogy Magyarország megengedheti magának azt a luxust, amit néhány skandináv ország (...) Szögezzük le, hogy biológiai nemek vannak, nem társadalmi nemek, így az elnevezés is megtévesztő, hamis” (*kerdem.blog.hu*).

Tehát Nacsa Lőrinc fiatal politikusként úgy gondolta, joga van utasítást adni Magyarországon egyik legnagyobb egyeteme vezetőjének a tekintetben, hogy mit oktassanak és kutassanak az intézményben. Mivel pedig az ELTE nevében benne van, hogy „tudományegyetem”, Nacsa nolens volens állást foglalt abban is, mi tekinthető tudománynak, és mi, az ő szavával: „nonszensz örökség”-nek.

Nacsa Lőrinc levele megírásakor nyilván nem ismerte az Alaptörvény X. cikkét. Ennek (1) bekezdése kimondja, hogy „Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és a művészet szabadságát”, (2) bekezdése pedig azt, hogy „a tudományos igazság kérdésében az állam nem jogosult dönteni, tudományos kutatások értékelésére kizárólag a tudomány művelői jogosultak”.

A politikai hatalom azonban nem tágított céljától, a társadalmi nemek tudományának eltörlésétől a felsőoktatásban. Erről egy kormányülésen döntöttek. Hogy pontosan hogyan, arról nem adtak ki közleményt, mindössze Balog Zoltán EMMI-miniszter nőnap-i köszöntőjéből következtethetünk rá: „Az emberek férfinak és nőnek születnek, ezért a kormány nemet mond a társadalmi nemekre, igent mond azonban a változó társadalmi szerepekre” (*444.hu*).

A központi határozat 2018 nyarán, az oktatói szabadságolások idején jött ki. Ennek értelmében sem az ELTE-n, sem a CEU-n nem indulhat a társadalmi nemek tanulmánya mesterszak. Az indoklás szerint azért, mert, úgymond, „nem volt rá kereslet”. Valójában a politikai hatalom vindikálta magának azt a jogot, ami az Alaptörvény szerint a tudományos közösség konszenzusának jár.

A hatalom nem maradt támogatók nélkül a(z áll)civil szférában. Itt van a világszerte tevékenykedő CitizenGo mozgalom, amely fő céljaként „az emberi élet, a család és a szabadság védelmét” nevezi meg (*citizengo.org*). Leginkább az LMBTQ „népszerűsítése” ellen küzdenek. Ennek jegyében harcolnak a Disney cég ellen, mert rajzfilmjeikben néha meleg karakterek jelennek meg, és bojkottot hirdettek a Lego játékgár ellen is. Levélben követelték tőlük egyik játékuk visszavonását, mert, bár a báruk ugyanabból az öntőformából kerültek ki, aktivistáik éles szemmel transzneműként azonosították a sötétlilákat.

A citizengósok éberén figyelték az ELTE tevékenységét is. 2021. június utolsó szerdáján például telefonterroret indítottak az egyetem ellen, mivel a BTK Instagram-oldalán szerintük „tudománytalan képtelenségek” jelentek meg, például: „A nemi identitás vagy megfelel az ember születési nemének, vagy nem.” A CitizenGO közölte híveivel az ELTE rektorának, a BTK dékánjának és más egyetemi vezetőknek a telefonszámát, e-mail-címét, és arra buzdította őket, hogy személyesen tiltakozzanak az Instagram-oldalon.

megjelentek ellen. Az ELTE vezetői nem bírták sokáig a telefonterrort, levetették az inkriminált szöveget az Instagram-oldalukról.

A politikai hatalom gyakorlói – a híveik egyre nagyobb tömegét elvesztő keresztény egyházakkal együtt – tehát harcot hirdettek Magyarországon a genderszemléletű tudományos kutatás és eredményeinek oktatása ellen. Pillanatnyilag ők látszanak győztesnek. De ez nem marad feltétlenül így. Érdekes egy pillantást vetni keletre, egy szomszédos ország joggyakorlatára. Romániában is történtek kísérletek a gendertudomány betiltására az oktatáson belül. 2020-ban azonban született ott egy alkotmánybírósági döntés, amelynek értelmében ez sérti a vélemény és a tudományos nézetek szabadságának alkotmányos elvét. (Elhangzott Varga Attila romániai alkotmánybíró hozzászólásában az *Alkotmánybíráskodás a Kárpát-medencében* című konferencián a Károli Gáspár Református Egyetemen, 2023. szeptember 29-én.)

Talán nekünk is az alkotmánybírákhoz kéne fordulnunk.